

Ýktisatta Türkçülük

Ýktisatta Türkçülük

(Ziya Gökalp - Türkçülüdüň Esaslarý)

Türkler, en eski zamanlarda, göçebe hayatý yapıyorlardý. Bu zamanlarda, Türk ekonomisi çobanlýk esasýna dayanýyordu. O zamanlarda, Türklerin bütün servetleri koyun, keçi, at, deve, öküz gibi hayvanlardan ve yedikleri süt, yođurt, peynir, tereyađý, kýmýz gibi hayvan ürünlerinden ibarettir. Giydikleri de bu hayvanların postekileri, derileri, yünleri ve yapađýları idi. Göçebe Türklerin sanayisi de, hep hayvan ürünleri üzerine çalyýrdý. Develerin ayađýndan ayak adý verilen kýmýz kadehleri, öküzlerin oyluk kemi sürähileri yapılyrdý. Hayvanýn en kemiđi, ne boynuzu, ne bađýrsađý, kýsaca hiçbir peyi atýlmazdý. Her dokusundan Türk’ küçük endüstri ürünü meydana getirirdi.

Eski Türkler ticarete de yabancı deđildiler. Ýlhanlýk devirlerinde, devletin en büyük gelir kaynađý Çin’den Avrupa’ya ipek götüren ve Avrupa’dan Çin’ye kadife getiren ticaret kervanları idi. O zaman Çin, Hint, Ýran, Rusya ve Bizans arasýndaki büyük ticaret yollarý tümüyle Türklerin elinde idi. Mokan Han, Ýran’ýn kuzeyinden Azerbaycan’dan ve Anadolu’dan Ýstanbul’a giden bir yeni ticaret yolu açmak istedi. Fakat, Ýranlýlar bu girişime engel oldular. Bunun üzerine Mokan Han, ipek yolunu elde etmek için Türk, Çin ve Bizans devletleri arasýnda üçlü bir antlaşma yapmađa çalyptý. Ve devletini ya ortadan kaldýrmađa yahut milletlerarasý ticaretin transit olarak ülkesinden geçmesi için zorla razý etmeđe girişti.

Görülüyor ki, eski Türk ilhanlýların amacı Mançurya’dan Macaristan’a kadar uzanan büyük Turan ülkesinde yalnız politik bir güvenlik sađlamaktan ibaret deđildi. Asya ve Avrupa milletleri arasýnda, milletlerarasý bir ticaret ve mal takasý örgütü yamayý da üzerlerine almýlardý.

Eski Türklerine ekonomiye verdikleri il adlarında bile görürüz: Dođu Türkistan’da Tarancılar adý verilen ve batý Türkistan’da Sartlar adýný alan iki il vardý. Bu adlardan birincisi çiftçiler, ikincisi tüccarlar anlamýndadýr. Kankýlýlar, Ađaç Tahtacılar, mandallar, Mentepeler, sürgücüler, v.d. birer sanat adýný tapýmaktadırlar. GökTürklerin dedeleri, demirci idi. Türk menkıbelerine göre, ilk çadıry yapan Türk Han’dýr. Ýlk arabayı yapan Kankýllý Bey’dir. Türkler, arabalarla seyahat etmeđe ta Ýskitler devrinde başlamýlardýr. Eski Türkler gayet güzel elbiseler giymeyi, lezzetli yemekler yemeyi, hayatlarını ziyafetler ve düđünler arasýnda geçirmeyi severlerdi. Bunun için de, hiç boş durmazlar ekonomik etkinliklerle uğraýýlardý. Çok k çok harcarlardý.

Eski Türklerin konukseverlikleri son derece iyi bulmuđu. Dede Korkut kitabýnda Burla Hatun yaptıđý halka açýk bir ziyafetten bahsederken, bu sözleri söylüyor:

“Tepe gibi et yóđýrdým. Göl gibi kýmýz sađýrdým. Aç olanları doyurdum. Çýplak olanları giydirdim. Borçlularýn borcunu verdim.”

Bununla beraber binlerce liralary yutan bu genel ziyafetler, Salur Kazan’ýn yýlda bir kere yaptıđý Yađma ziyafeti’ne oranla hiç gibi kalýrdý. Salur Kazan’ýn ziyafetinde bütün beylerle halk tümüyle yiyip içtikten sonra, Salur Kazan ebinin elinden Tutarak sayýndan çýkardý. Varý-yođu en varsa yađma edilmesini davetlilerden rica ederdí. Böylece yađma uğrayan Salur kazan, bir süre sonra, yine Ođuz ilinin en zengin beyi olurdu.

Türkler, eskiden sahip oldukları bu ekonomik imkana gelecekte de kavuþmalýdırlar. Hem de kazanýlacak servetler, Salur Kazan’ýn zenginliđi gibi genele ait olmalıdyr. Türkler özgürlük ve bađýmsýzlyđý sevdikleri için, iþtirakçý (komünist) olmaz sevdiklerinden dolayı, fertçi de kalmazlar. Türk kültürüne en uygun olan sistem solidarizm yani dayanýpmacýlyktýr. Kipisel mülk kaldýrmaya girişmeleri dođru deđildir. Yalnız sosyal dayanýpmaya yarayan bahsi mülkiyetler varsa, bunlar meþru sayýlamaz. Bu başka, sadece bahsi mülkiyet olmasý gerekmez. Kipisel mülkiyet gibi, toplumsal mülkiyet de olmalıdyr. Toplumun bir fedakarlyđý zahmeti sonucundan meydana gelen ve kípilerin hiçbir emeđinden dođmayan fazla karlar topluma aittir.

Kípilerin bu karly kendilerine mal etmeleri meþru deđildir. Fazla karların plusvalue’lerin toplum adına toplanmasıyla oluşacak büyük kazançlar, toplum hesabına açýlacak fabrikaların kurulacak büyük çiftliklerin sermayesi olur. Bu genel girişimler dođacak kazançlarla fakirler, öksüzler, dullar hastalar, kötürümler, körler ve sađýrlar için genel bakým yerleri ve okullar açýlýr. G bahçeler, müzeler, tiyatrolar, kütüphaneler kurulur. Ýpçiler ve köylüler için sađlýklý evler yapılyr. Ülke genel bir elektrik þebekesi Kýsaca her türlü düþüklüđe son vererek toplumun huzurunu sađlamak için her ne gerekiyorsa yapılyr. Hatta, bu toplumsal servet miktara yükselince, halktan vergi almaya da gerek kalmaz. Hiç olmazsa vergilerin türü ve miktarý azaltýlabilir.

Demek ki Türklerin toplumsal ideali bahsi mülkiyeti kaldýrmaksýzýn toplumsal servetleri fertlere kaptýrmamak genelin çýkarýna harcamak üzere korunmasına ve üretilmesine çalyþmaktýr.

Türklerin, bundan başka, bir de ekonomik ideali vardý ki, ülkeyi büyük sanayiye kavuþturmaktýr. Bazýları: “Ülkemiz bir ta ülkesidir. Biz daima çiftçi bir millet kalmalıyýz” diyorlar ki asla dođru deđildir. Gerçekten, çiftçiliđi hiçbir zaman elden býrak deđiliz; fakat, çadıþ bir millet olmak istiyorsak, mutlaka büyük sanayiye sahip olmamız gerekir. Avrupa hareketlerinin en önemlisi ekonomik devrimdir. Ekonomik devrim, ise, ilçe ekonomisi yerine, millet ekonomisinin ve küçük zanaatlar yerine büyük sanayinin konulmasıdır. Millet ekonomisi ve büyük sanayi ise, ancak koruma yönteminin uygulanması ile oluşabilir. bU konuda bize yol gösterecek olan milli iktisat teorileridir. Amerika’da John Ras ve Almanya’da Friedrich List,

Ýngiltere'de Manchesterienler kurduklarý ekonomi bilimin genel ve milletlerarasý bir bilim olmayıp yalnız Ýngiltere'ye özgü bir milli ekonomi sisteminden ibaret olduđunu meydana koydular. Ýngiltere, büyük sanayi ülkesi olduđu ürünlerini dýbarýya göndermek ve dýbarýdan ham maddeler getirmek zorundadır. Bu nedenle Ýngiltere için yararlı olan tek yön gümrüklerin serbest olmasý kuralý yani açık kapý politikasýdır. Bu ilkenin Ýngiltere gibi büyük sanayie sahip olmamýp milletler t kabul edilmesi, sonsuzluđa kadar Ýngiltere gibi sanayi ülkelerine ekonomik açıdan esir kalmasý sonucunu verecektir. Ýpte, bu ik ekonomist kendi ülkeleri için birer özel “milli ekonomi” sistemi meydana getirerek, ülkelerinin büyük sanayi sahip olmasý için çalıptýlar ve bařarılı da oldular. Bugün, Amerika ile Ýngiltere ile boy ölçüpecek bir konuma yükselmişlerdir ve pimd Ýngiltere'nin açık kapý politikasýný izliyorlar. Fakat, bu devre gelebilmeleri yıllarca milli ekonominin koruma yöntemlerini uygulamak sayesinde olduđunu da pek ala biliyorlar.

Ýpte Türk ekonomistlerinin de ilk ipi, önce Türkiye'nin ekonomik gerçeklerini incelemek sonra da bu objektif incelemelerden milli ekonomimiz için bilimsel ve esaslı bir program hazýrlamaktır. Bu program oluřturulduktan sonra, ülkemizde büyük sanayi yaratmak için her fert bu program dairesinde çalıpmalı ve ekonomi bakanlıđý da bu þahsi etkinliklerin gelen bir düzenleyici görevi üstlenmelidir.